

TMM
HALKIN İHTİLAFLI VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10353

Tarih : 05.02.2025

10/2367

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Şubat 2023 depremleri, halk sağlığı, eğitim, barınma, altyapı ve adalet alanlarında derin travmalara yol açmış; iktidarın sorumluluklarını yerine getirmemesi, bu sorunları daha da ağırlaştırmıştır. Depremi tüm etkileri bilimsel veriler ışığında detaylı şekilde araştırılmalı, barınma, sağlık, eğitim ve altyapı sorunlarına yönelik acil çözümler üretilmelidir. Depremlerin yarattığı/yaratacağı tahribatla mücadele kapsamında yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, demokratik bir yönetim modelinin hayata geçirilmesi ve afet yönetiminin etkin bir şekilde uygulanması için gerekli adımlar atılmalıdır. Ayrıca, benzer felaketlerde yaşanabilecek kayıpların önlenmesi için ihmali bulunan kişi ve kurumların hesap vermesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda, 6 Şubat 2023 depremlerinin tüm etkilerini incelemek, depremzedelerin mağduriyetlerini gidermek, ihmali bulunan sorumluları tespit etmek ve gerekli önlemleri belirlemek amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olarak meydana gelen 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki depremler, ülke tarihinin en büyük ve yıkıcı felaketlerinden birine dönüşmüştür. Depremler, özellikle Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Malatya, Gaziantep başta olmak üzere 11 ilde ciddi can kaybına neden olmuş, 50.783 yurttaşımız hayatını kaybetmiş, 107.204 kişi yaralanmış ve 36.932 bina tamamen yıkılmıştır. Ancak sahadaki gözlemler ve bağımsız araştırmalar, kayıpların ve hasarın çok daha büyük olduğuna işaret etmektedir. Enkaz kaldırma çalışmaları sırasında göçük altında kalan binlerce kişinin akıbeti hâlâ belirsizdir ve kayıplar resmi rakamların çok ötesindedir.

Deprem bu kadar yıkıcı olmasının temel sebeplerinden birisi, merkezi yönetimin yerel yönetimleri devre dışı bırakması ve yerel düzeyde deprem riskine karşı hazırlıkların yetersizliğidir. Uzun yıllardır imar aflarının sıkça çıkarılması, yapı denetim sisteminin özelleştirilmesi, halkın ve bilim insanlarının uyarılarının dikkate alınmaması, deprem hazırlıklarının erteletilmesi ve altyapı yatırımlarının yetersizliği bu felaketi hazırlayan en önemli faktörlerdir. Ülkenin, aktif fay hatları üzerinde bulunduğu bilimsel olarak kanıtlanmış bir gerçekken, kentleşme ve yapılaşma politikaları, mühendislik ilkelerinden uzak bir şekilde yürütülmüştür. Deprem vergilerinin toplandığı yıllarda bu kaynaklar, halkın güvenliği için kullanılmak yerine başka alanlarda harcanmış, AFAD'ın risk yönetim planları ise büyük oranda uygulamaya konulmamıştır.

Deprem sonrasında barınma sorunu, bölgedeki en büyük krizlerden birisi olmuştur. Deprem bölgelerinde 186.239 konteyner kurulmuş ve 579.863 kişi buralarda yaşamaya zorlanmıştır. Ancak bu konteynerlerin çoğu insani yaşam standartlarına uygun değildir. Sıfırın altına düşen sıcaklıklar, kış aylarında ısınma ve hijyen problemleri nedeniyle ciddi sağlık riskleri oluşturmuştur. Binlerce depremzede hâlâ çadırlarda yaşamaya mahkûm kalmıştır. Çadır kentlerdeki yurttaşlar, temiz suya erişim, temel gıda ve ilaç ihtiyaçlarını karşılamakta büyük zorluklarla karşılaşmaktadır.

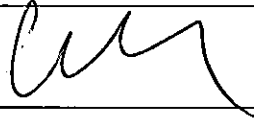
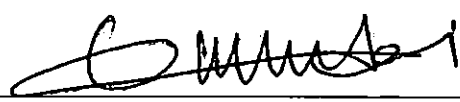
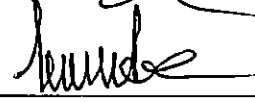
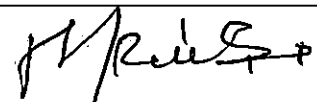
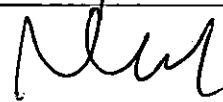
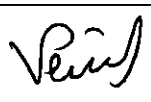
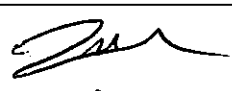
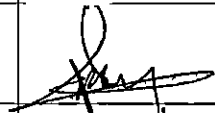
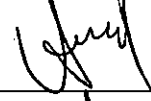
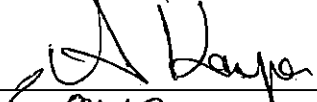
Yeniden yapılaşma süreci, adeta bir rant paylaşımına dönüşmüştür. TOKİ ve müteahhitler, depremzedelerin yaşam alanlarını inşa etmek yerine, rant odaklı projelerle yeni yapılaşma alanları yaratmaya başlamıştır. Tarım arazileri, sulak alanlar ve zeytinlikler gibi doğal kaynaklar, rezerv alan adı altında imara açılmış ve buralarda yaşayan halk mağdur edilmiştir. Hatay başta olmak üzere birçok ilde zeytinlikler ve tarım alanları kamulaştırılmış, yerel ekonomiler yok olmuştur. Enkaz kaldırma sırasında asbest gibi tehlikeli kimyasalların doğaya ve insan sağlığına verdiği zararlar görmezden gelinmiş, hava kirliliği nedeniyle solunum yolu hastalıklarında artış yaşanmıştır. Bu süreçte doğanın tahribatı, ekosistem üzerinde geri dönüşü zor etkiler yaratmıştır.

Deprem yarattığı yıkım, büyük bir iç göç hareketine neden olmuştur. 1 milyondan fazla yurttaş, yaşadıkları şehirleri terk ederek büyükşehirlere göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göç dalgası, büyükşehirlerde barınma, işsizlik, yüksek kiralar, ayrımcılık ve sosyal hizmetlere erişimde ciddi sıkıntılara yol açmıştır. Göç eden yurttaşlar, yerleşim yerlerinde evsizlik, ekonomik zorluklar, sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçlardan mahrum kalmıştır.

Depremi eğitim alanındaki etkileri de çok büyük olmuştur. 11 ildeki 20.340 eğitim kurumu depremden etkilenmiş, 4 milyon öğrenci eğitim hakkından mahrum kalmıştır. Yıkılan okulların yerine yapılan geçici çözümler, eğitim için uygun ortamlar yaratamamıştır. Konteyner okullar, hijyen, ulaşım, barınma ve güvenlik gibi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Deprem bölgesinde sağlık hizmetlerine erişim ciddi bir sorun haline gelmiştir. Birçok sağlık tesisi yıkılmış ve mevcut sağlık altyapısı ağır hasar almıştır. Özellikle kronik hastalıkları olan bireyler, hamile kadınlar, çocuklar ve engelli bireyler sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamakta, sağlık taramaları ve tedavi süreçleri aksamaktadır.

Depremlerden sonra yargı sürecinde cezasızlık hâkim olmuştur. Felaketten sorumlu müteahhitler, yapı denetimcileri ve yerel yöneticiler yargılansa da kamu görevlileri bu süreçten muaf tutulmuştur. Oysa bilim insanları ve uzmanlar yıllardır gerekli uyarıları yapmış, ancak siyasi ve ekonomik çıkarlar nedeniyle iktidar tarafından gerekli önlemler alınmamıştır. Bu cezasızlık hem depremzedelerin mağduriyetini artırmış hem de gelecekte benzer felaketlerin yaşanmasına zemin hazırlamıştır. Bu nedenle, bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. Otlu
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	